

Analiza impactului

la proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774 din 20.06.2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante.

Formularul tipizat al documentului de analiză a impactului	
Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza impactului la proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774 din 20.06.2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante.
Data:	Martie 2022
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Economiei
Subdiviziunea:	Direcția dezvoltarea mediului de afaceri, Secția politici de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și comerț
Persoana responsabilă și datele de contact:	Silviu Neghină, șef adjunct Direcție, șef Secție politici de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și comerț, tel: 250-646, email: silviu.neghina@me.gov.md . Chirița Nadejda, consultant principal Secția politici de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și comerț, tel: 250-613, email: nadejda.chirita@me.gov.md .
Compartimentele analizei impactului	
1. Definirea problemei	
a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate	
Creșterea accelerată a prețurilor la produsele de consum scade puterea de cumpărare a populației fapt ce contribuie la lipsa unei alimentații sănătoase în special în rândul păturilor social vulnerabile, afectând inclusiv coșul alimentar al minimumului de existență, ceea ce poate avea impact negativ asupra sănătății publice, determinând, astfel, cheltuieli nejustificate de la bugetul de stat.	
b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate	
Impactul creșterii galopante a prețurilor la produsele de consum asupra populației, determină statul să intervină în vederea protejării categoriilor social vulnerabile, ca rezultat examinarea posibilității de completare a Listei de produse social importante aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 774/2016 cu produse care să asigure necesitățile nutriționale de bază ale populației și pentru care la comercializarea acestora se aplică adaosul comercial limitat. În acest sens au fost identificate următoarele produse cu care ar fi oportun de extins lista: <i>carne de porc pe os, carne de pasăre, pește congelat, paste, zahăr din sfeclă, ouă de găină, sarea iodată de uz alimentar, cartofi, ceapă, morcov, sfeclă roșie, varză albă.</i> Conform prevederilor art. 47 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova „statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând <u>hrana</u>, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare”. În acest context, un rol major revine îmbunătățirii condițiilor de viață și alimentație ale copiilor. Menționăm că la 1 ianuarie 2021, numărul copiilor în Republica Moldova a constituit 559,7 mii sau aproape fiecare a cincea	

persoană era în vârstă de până la 18 ani. Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, efectuate de Biroul Național de Statistică, în anul 2020 din totalul gospodăriilor 31,1% au avut la întreținere cel puțin un copil sub 18 ani, din care: 49,0% au avut un singur copil; 37,1% – doi copii; iar 13,9% – trei și mai mulți copii. În medie, la o gospodărie cu copii a revenit 1,7 copii. Protecția copilului este strâns legată de toate aspectele care privesc bunăstarea copilului. Subsidiar, menționăm Legea privind drepturile copilului nr.338-XIII/1994, care prevede asigurarea sănătății fizice și spirituale a copilului, acest deziderat poate fi realizat, inclusiv prin îmbunătățirea alimentației copiilor. Alimentația este componenta de bază a dreptului copilului la sănătate, stipulat în Convenția ONU Nr. 52/1989 cu privire la Drepturile Copilului. Copiii au dreptul la alimentație adecvată și la accesul către produse nutritive și inofensive, ambele influențând direct realizarea dreptului la un nivel de sănătate cât mai înalt. Deficiențele nutriționale au consecințe de lungă durată, afectând complex dezvoltarea, maturizarea și imunocompetența, constituind originea multor patologii ale adultului. Este cunoscut faptul că problemele nutriționale aduc prejudicii mari atât sănătății populației, cât și economiei țării. Modul în care înțelegem și reacționăm la nivel național la problema subnutriției copiilor trebuie să se schimbe, ținând cont de faptul că nu este suficient să asigurăm copiilor cantitățile de hrană de care au nevoie, ci este și mai important să le asigurăm hrană corespunzătoare. Astfel, în Lista produselor social importante aprobate conform Anexei la Hotărârea Guvernului nr.774/2016 nu se regăsesc produse importante, precum pastele, legumele și peștele.

Pastele sunt alimente bogate în carbohidrați. Conform Ghidului pentru alimentația sănătoasă a Societății de Nutriție din România, carbohidrații trebuie să constituie 55% din alimentație. Pastele sunt bogate în fibre alimentare care contribuie la sănătatea cardiovasculară și digestivă, diminuând, în special, riscul de constipație, o problemă întâlnită destul de frecvent la copii și vârstnici, o categorie de populație ce necesită atenție sporită.

Consumul de legume în perioada copilăriei are multiple efecte benefice asupra sănătății. Acestea contribuie la o bună sănătate și creștere, la dezvoltarea intelectuală optimă, la un nivel scăzut al indicelui de masă corporală. Organizația Mondială a Sănătății recomandă 5 porții de legume pe zi (aprox. 400-500 g/zi). Consumul de legume în timpul copilăriei se reflectă asupra stării de sănătate a viitorului adult, prin scăderea riscului de boală coronariană, de infarct și de cancer. Consumul acestora poate fi îmbunătățit prin creșterea disponibilității a legumelor acasă.

Peștele este o sursă de proteină completă, se digeră mai rapid în comparație cu cea de origine animală și se recomandă în alimentația copiilor, vârstnicilor și în diete. Cele mai importante beneficii ale peștelui: scade riscul de boli cardiovasculare, protejează inima de tulburări ale ritmului cardiac, scade presiunea sângelui, îmbunătățește funcționarea vaselor sangvine, contribuie la scăderea nivelului de colesterol, împiedică asimilarea grăsimilor nesănătoase în organism și previne înfundarea arterelor, previne osteoporoza (datorită vitaminei D), combate anemia (conține fier), influențează benefic sistemul nervos, glanda tiroidă, reduce cu până la 50% riscul de cancer, reduce riscul de infarct, depresie, Alzheimer, afecțiuni cronice.

Conform rezultatelor Studiului privind consumul de sare efectuat în Republica Moldova în 2016 (Raportul Dietary Intake Survey in the Republic of Moldova, WHO, 2018) s-a constatat, că 29% din populație are o mediană de excreție a iodului scăzută (sub 150 µg/l).

Adoptarea unor măsuri de încurajare a consumului de sare alimentară iodată în locul sării neiodate sunt în concordanță cu rezoluțiile Asambleei Mondiale a Sănătății. Prin rezoluția WHA43 a fost stabilit obiectivul eliminării tulburărilor prin deficit de iod (TDI) ca problemă de sănătate publică. Rezoluțiile WHA49.13 și WHA 60.21 au reafirmat acest obiectiv și au chemat statele să-și dubleze eforturile pentru susținerea cu succes a programelor continue de protecție a populației contra deficienței de iod și eliminare durabilă a TDI și să stabilească coaliții naționale

multidisciplinare în vederea monitorizării statutului nutrițional în iod la fiecare 3 ani. Rezoluțiile menționează, că strategia preferabilă de control a TDI rămâne iodarea universală a sării.

Conform practicilor internaționale, recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății, UNICEF, compensarea deficienței în iod se efectuează prin fortificarea cu iod a sării alimentare, produs care este utilizat de către toată populația. Sarea iodată rămâne cea mai accesibilă, sigură și cost-eficientă metodă de prevenire și eliminare a tulburărilor prin deficit de iod. Costul mediu al prevenirii TDI prin iodarea universală a sării este de circa 5 lei per persoană per an.

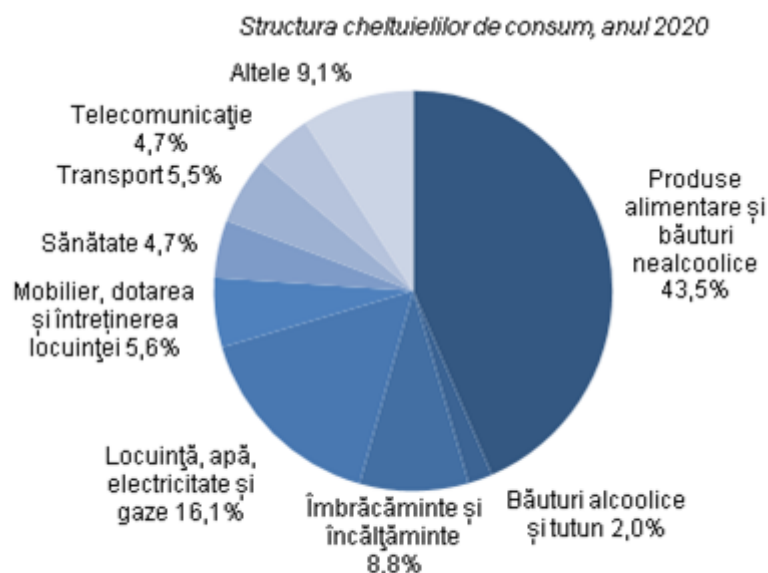
c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

În scopul identificării factorilor care au determinat creșterea prețurilor, pornind de la cauzele determinante ale inflației, se analizează cererea și oferta de producție, prețurile de producție, factori ce influențează costurile de producție, precum și veniturile populației.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2020 (ultimele date disponibile), veniturile populației au constituit în medie pe o persoană pe lună 3096,6 lei, fiind în creștere cu 7,5% față de anul precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) veniturile populației au înregistrat o creștere de 3,6%.

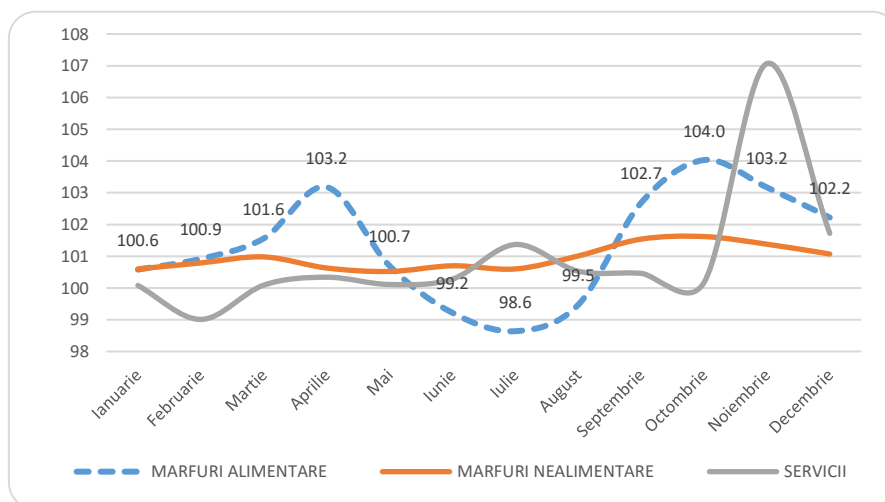
Cheltuielile medii lunare de consum ale populației, în anul 2020, au constituit în medie pe o persoană 2791,2 lei și au rămas practic la nivelul anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) populația a cheltuit în medie cu 3,5% mai puțin comparativ cu anul 2019.

Cea mai mare parte a cheltuielilor este destinată pentru necesarul de consum alimentar – 43,5%. Pentru locuință și serviciile comunale, o persoană în medie a alocat 16,1% din cheltuielile totale de consum, iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 8,8%. Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru dotarea locuinței (5,6%), serviciile de transport (5,5%), sănătate (4,7%), telecomunicații (4,7%), etc.

Pe de altă parte, prețurile la toate categoriile de produse (Figura 1): alimentare, nealimentare și servicii au înregistrat creșteri, însă cea mai mare contribuție au generat prețurile la produsele alimentare (6,3 p.p.). Diminuarea ofertei la unele produse agricole ca impact al secetei din anul 2020, precum și majorarea prețurilor externe la produsele alimentare sunt factorii de bază care au influențat această creștere.

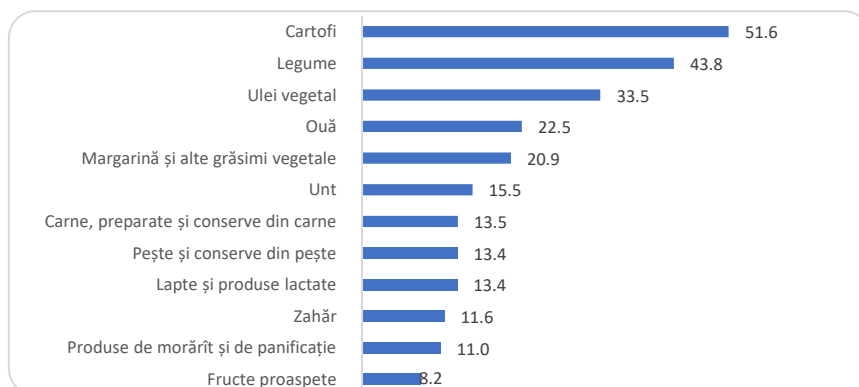
Figura 1. Indicii prețurilor de consum pe categorii de produse, anul 2021, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

În special s-au majorat prețurile la cartofi - cu 51,6%; legume - cu 43,8%; ulei vegetal - cu 33,5%; ouă - cu 22,5%; carne, preparate și conserve din carne - cu 13,5%; pește și conserve din pește și lapte și produse lactate - cu câte 13,4%; pâine - cu 14,2%; zahăr - cu 11,6%; fructe proaspete - cu 8,2% etc. (Figura 2).

Figura 2. Creșterea (+) /scăderea (-) prețurilor la principalele produse alimentare, decembrie 2021 față de decembrie 2020, %

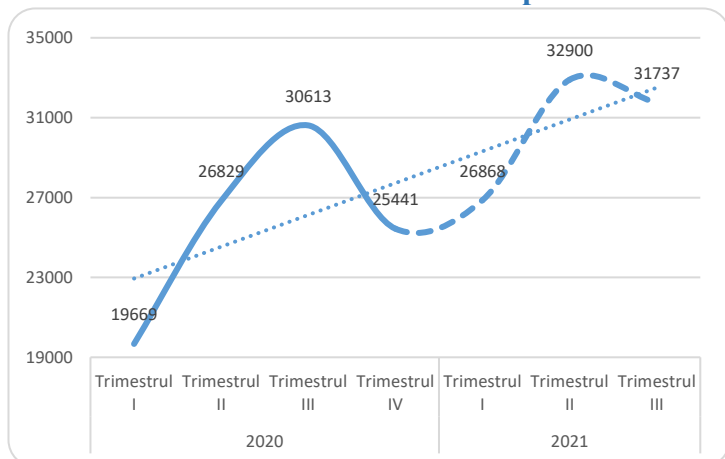

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile de consum la **carnea de porc** au crescut esențial (+23,1%, decembrie 2021 față de ianuarie 2021). Creșterea prețurilor la carnea de porc a fost determinată preponderent de creșterea prețurilor pe piața locală. Prețurile industriale de vânzare a cărnii de porc au crescut cu circa 24% în 2021, prețurile agricole de vânzare a porcilor în masă vie - cu circa 14% în 9 luni, totuși în trimestrul III observându-se o temperare a acestora (Figura 3).

Nu este explicabilă creșterea continuă a prețurilor de consum și a celor industriale, în special, în perioada de după septembrie 2021. Aceste evoluții nu sunt explicate nici de prețurile producătorilor agricoli, care s-au temperat în trimestrul III, fapt ce presupune că ar putea exista unele exagerări din partea producătorilor industriali și comercianților.

Figura 3. Prețurile agricole de vânzare a porcinelor pentru sacrificare (în masă vie), lei pentru o tonă

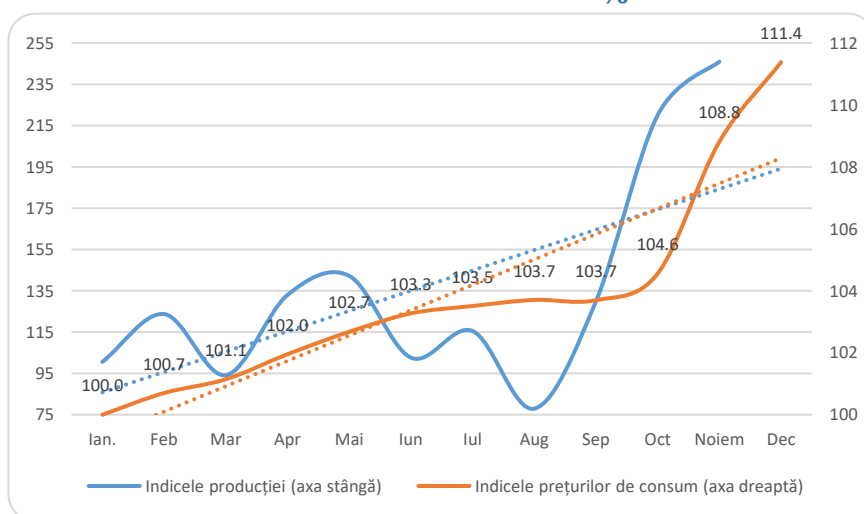
Sursă: Biroul Național de Statistică

Având în vedere că sursa creșterii prețurilor la carnea de porc sunt comercianții și producătorii locali, iar deciziile de creștere a prețurilor au fost ghidate inclusiv de creșterea cererii și tendințele din lunile precedente, pare a fi justificată includerea anumitor tipuri de carne de porc în lista produselor social-importante cu limitarea adaosului comercial.

Prețurile de consum la **peștele congelat** au crescut constant în 2021, atingând o majorare cu 7,6% în decembrie 2021 față de ianuarie 2021. Această creștere a fost determinată de prețurile de pe piața externă, dat fiind faptul că ”peștii congelați” sunt produse care se importă 100%. Astfel, o limitare a adaosului comercial este necesară pentru a limita o eventuală creștere exponențială la această categorie de produse.

Prețurile de consum la **zahăr** s-au majorat cu 11,4% pe parcursul anului 2021 (decembrie 2021 față de ianuarie 2021). Creșterea prețurilor s-a intensificat în ultimele luni ale anului (Figura 4).

Figura 4. Evoluția prețurilor de consum la zahăr și a producției de zahăr în anul 2021, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Analiza factorilor de contribuție nu scoate în evidență argumente întemeiate de creștere a prețurilor de consum la zahăr. Oferta de zahăr a crescut semnificativ. Producția de zahăr pe piața internă a fost în creștere cu 34% în 11 luni ale anului 2021. Creșteri substanțiale au fost înregistrate începând cu luna septembrie, când a fost lansată perioada de recoltare a sfeclă de zahăr. Totodată, recolta de sfeclă de zahăr s-a majorat cu circa 50% în anul 2021. Respectiv, pe

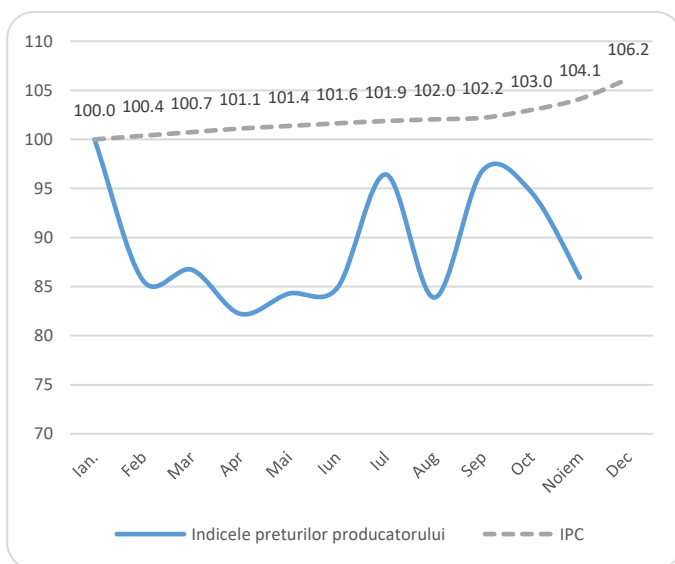
partea ofertei, nu se atestă premise pentru creșterea prețurilor de consum. Din contra, aceste circumstanțe ar fi trebuit să conducă la diminuarea prețurilor.

Totodată, în situația anului 2022, un factor important care necesită a fi luat în considerație este creșterea costurilor de producție legate de creșterea prețurilor la resursele energetice. Astfel, includerea zahărului în lista produselor social importante pare a fi justificată.

Prețurile de consum la categoria de produse **paste, tăieței, fidea** au crescut pe parcursul anului 2021 cu 6,3% și s-au intensificat în ultimul trimestru al anului

Observăm că prețurile producătorului autohton s-au diminuat în 2021 (-14% și -16% respectiv). Prin urmare, constatăm că a avut loc doar creșterea prețurilor de consum stabilite de comercianți, prin urmare includerea pastelor în lista produselor social-importante este oportună (Figura 5).

Figura 5. Evoluția prețurilor industriale pe piața internă, tăieței, fidea în anul 2021 (ianuarie 2021 =100%)

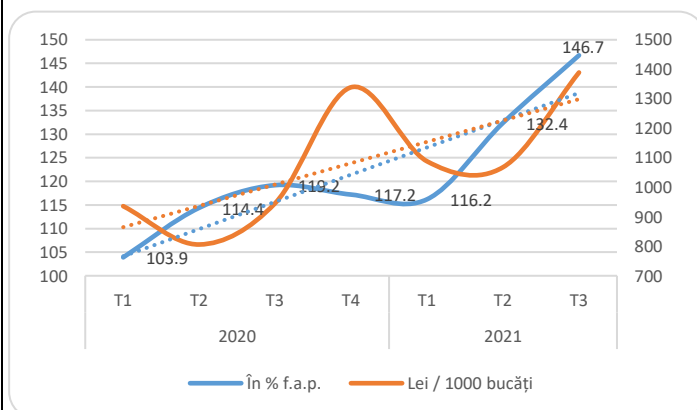

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile de consum la **ouă** s-au majorat cu 32,5% pe parcursul anului 2021 și au înregistrat o tendință de creștere.

Astfel, prețurile agricole de vânzare a ouălor au crescut galopant (+46,7% în trimestrul III), fapt ce a influențat prețurile de consum (Figura 6).

Figura 6. Evoluția prețurilor agricole de vânzare la ouă, anii 2020-2021

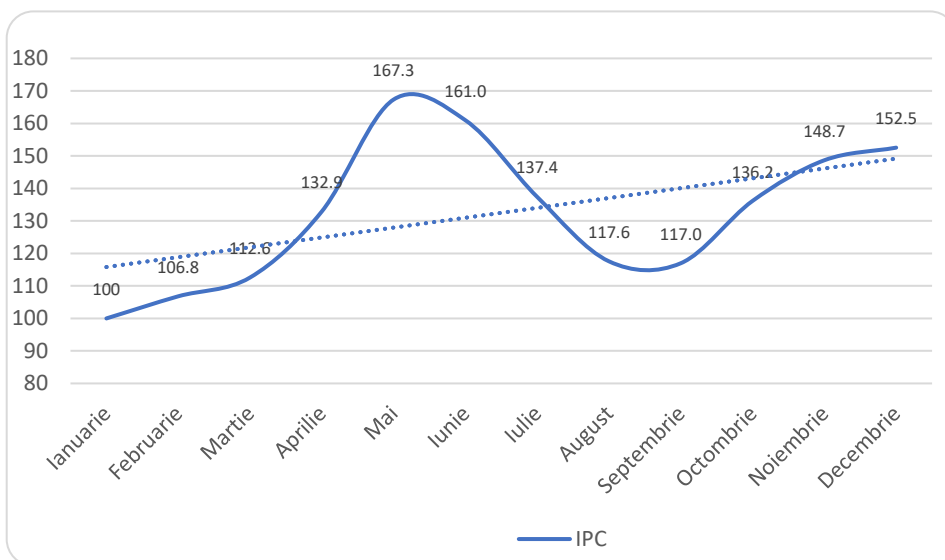
Sursă: Biroul Național de Statistică

Consumul intern de ouă este acoperit aproape în totalitate de producția internă, prețurile de consum la ouă sunt influențate cel mai mult de factori interni. Unul dintre factori a fost

creșterea cererii, de aceea, pentru a exclude eventualele exagerări din partea producătorilor și comercianților autohtoni, aplicarea unor limitări la adaosul comercial este oportun.

Prețurile de consum la **cartofi** au crescut galopant. Indicele prețului de consum a înregistrat o creștere cu 51,6% pe parcursul anului 2021. Cea mai mare majorare a fost înregistrată în luna mai, determinată de apariția pe piață a cartofilor noi. Totodată, datele arată o tendință de descreștere a prețurilor în lunile de vară (iunie-septembrie), acesta fiind un fenomen sezonier (Figura 7).

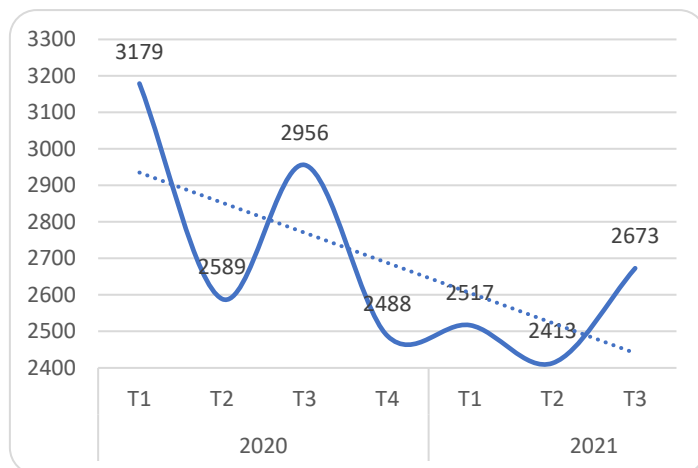
Figura 7. Evoluția prețurilor de consum la cartofi, ianuarie 2021

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile agricole la cartofi s-au diminuat și nu au constituit un factor de creștere a prețurilor de consum. Anul 2021 a fost un an foarte bun pentru agricultură, producția de cartofi fiind cu 26% mai mare decât în 2020. În aceste condiții, prețurile agricole de vânzare în 9 luni ale anului 2021 au scăzut cu 14,2% (Figura 8).

Figura 8. Evoluția prețurilor agricole de vânzare la cartofi în anii 2020-2021

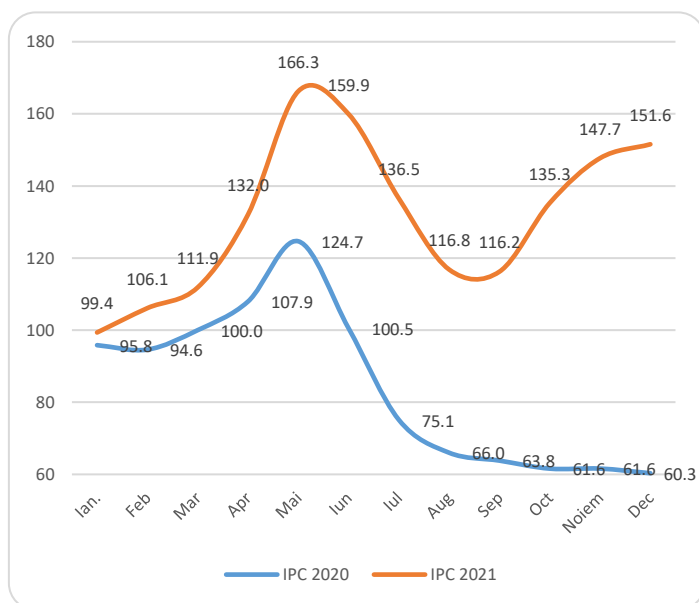

Sursă: Biroul Național de Statistică

Totuși, prețurile de consum par a fi influențate și de prețurile stabilite de punctele de intermediere dintre producătorii agricoli și comercianți și/sau direct de comercianții locali. Se constată că prețurile de consum stabilite de comercianți au crescut în ritmuri rapide, fapt ce

dovedește că creșterea prețurilor se datorează ori intermediarilor dintre producător și vânzător, ori deciziilor individuale ale comercianților. În aceste condiții, este justificată examinarea oportunității limitării adaosului comercial la acest produs. Sunt dubioase creșterile semnificative de prețuri de la finele anului 2021, când în ceilalți ani prețurile scad puternic, mai ales având în vedere roada bogată înregistrată (Figura 9).

Figura 9. Evoluția prețurilor de consum la cartofi în anii 2020 și 2021

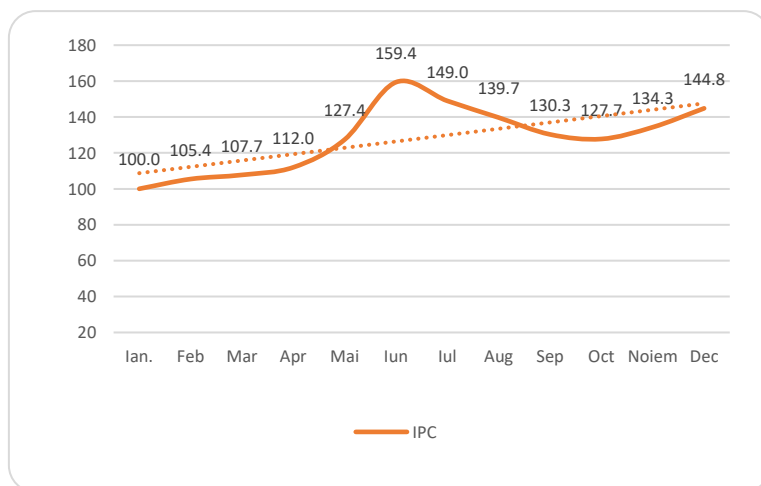

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile de consum la **ceapă** au fost în creștere continuă, acumulând o majorare cu 44,8% pe parcursul anului 2021. Creșterea prețurilor de consum nu pare a fi explicată de prețurile agricole locale, care în 9 luni au scăzut cu 15,4%.

Prețurile de consum au înregistrat, în general, o tendință de creștere (Figura 10), acesta nu poate fi considerat ca factor decisiv deoarece consumul populației se bazează preponderent pe producția autohtonă.

Figura 10. Evoluția IPC la ceapă în 2021 (ianuarie 2021 =100%)

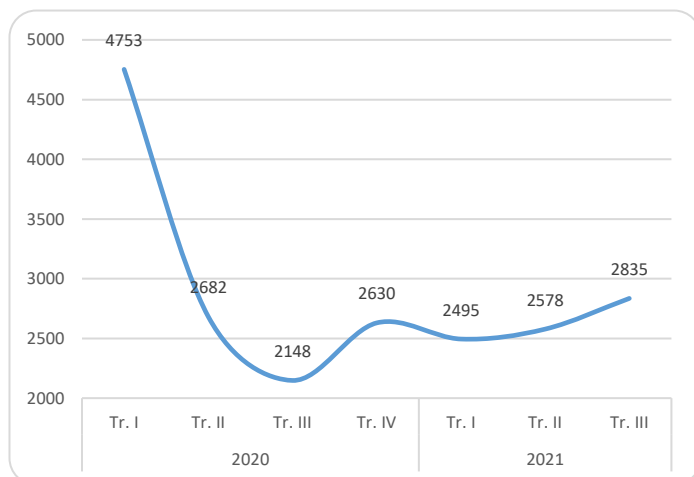

Sursă: Biroul Național de Statistică

În contextul celor constatate, un factor care ar explica creșterea IPC la ceapă sunt prețurile stabilite de intermediari și/sau direct de comercianți, dirijate de creșterea cererii interne.

Factori identificați fiind creșterea cererii interne care a determinat comercianții să mențină prețuri ridicate precum și oferta limitată, determinată de diminuarea producției și creșterea exporturilor.

Figura 11. Evoluția prețurilor agricole de vânzare a cepei în anii 2020-2021, lei/tonă

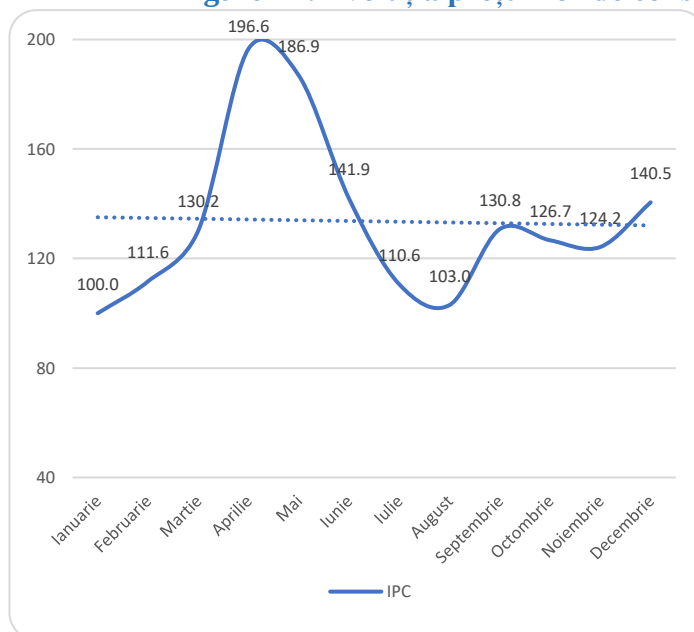

Sursă: Biroul Național de Statistică

La fel ca în cazul cartofilor, menținerea în creștere a prețurilor de consum pe fondul descreșterii prețurilor agricole creează anumite îndoieli privind obiectivitatea stabilirii prețurilor, în special de către comercianți și intermediari. De aceea, este argumentată oportunitatea limitării adaosului comercial la ceapă.

Prețurile de consum la **varză** s-au majorat cu circa 41% pe parcursul anului 2021. Cea mai mare creștere a fost înregistrată în luna aprilie (+51%) și septembrie (+26,9%) (Figura 12).

Figura 12. Evoluția prețurilor de consum la varză, ianuarie 2021

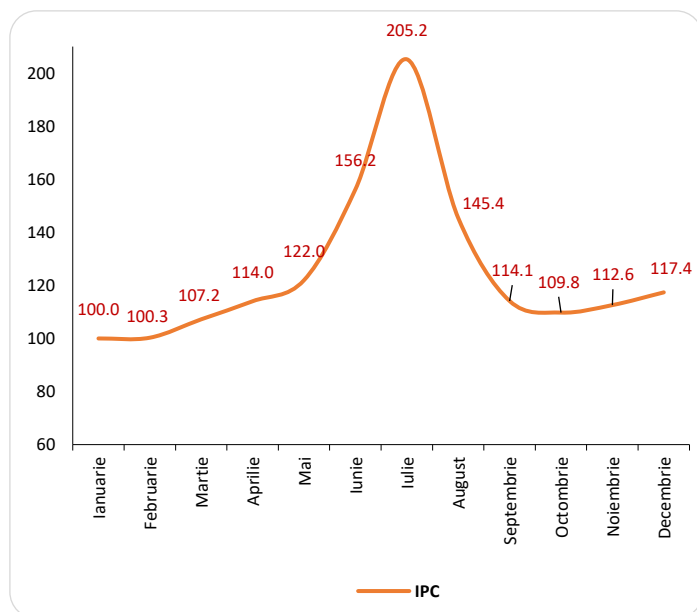
Sursă: Biroul Național de Statistică

Factor valabil de majorare a prețurilor de consum rămâne cererea internă sporită, care a orientat deciziile comercianților să le mențină în creștere. Menținerea în creștere a prețurilor de consum pe fondul creșterii nesemnificative a prețurilor agricole (circa 1% trimestrul II, III) creează anumite îndoieli privind obiectivitatea stabilirii prețurilor, în special de către

intermediari, precum și comercianți. Respectiv, oportunitatea limitării adaosului comercial la varză este argumentată.

Prețurile de consum la **morcovi** s-au majorat pe parcursul anului 2021 cu circa 17%. Cea mai mare creștere a fost înregistrată în luna iulie (+31,4%) (Figura 13).

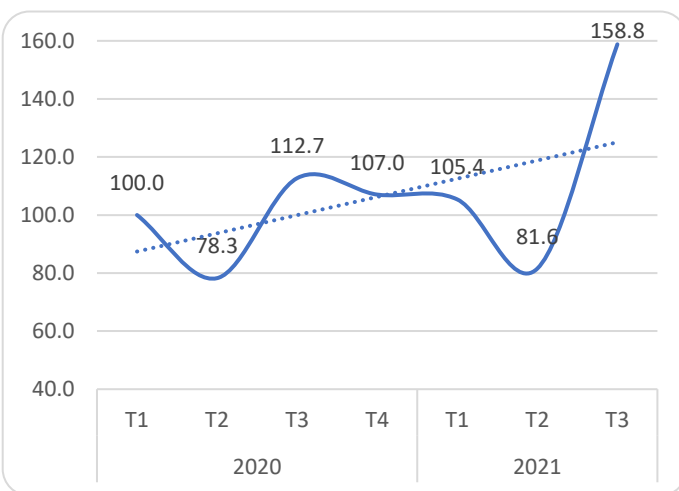
Figura 13. Evoluția prețurilor de consum la morcov, ianuarie 2021=100%

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile agricole au început să crească din trimestrul I (+5,4%). În trimestrul III s-a înregistrat o creștere culminantă a prețurilor agricole (cu aproape 60%) (Figura 14). Deși tendința corespunde cu cea înregistrată în anii precedenți (fiind determinată de factorul sezonier), această evoluție nu poate fi explicată pe deplin de factori obiectivi, având în vedere că 2021 a fost un an roditor. Chiar și în 2020, când a fost deficit de roadă, în trimestrul III a fost înregistrată o creștere a prețurilor mult mai moderată. Creșterea prețurilor parțial ar putea fi explicată de creșterea costurilor de producție legate de prețurile carburanților, însă impactul acestora nu poate fi atât de major.

Figura 14. Evoluția trimestrială a prețurilor agricole de vânzare la morcovi, în anul 2021

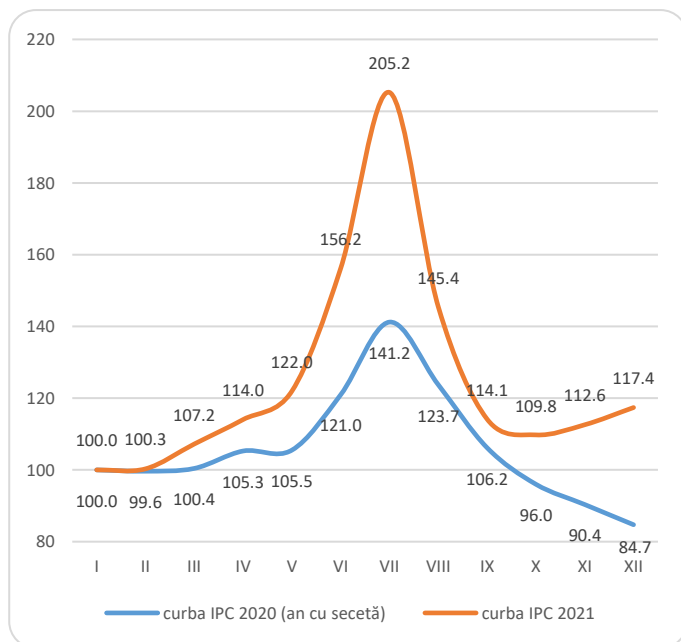

Sursă: Biroul Național de Statistică

Creșterea cererii rămâne ca factor valabil de majorare a prețurilor de consum, care a influențat deciziile comercianților să mențină prețurile în creștere.

Prețurile de consum au crescut exagerat de mult, în pofida faptului că anul 2021 a fost un an roditor și nu a existat deficit de producție (Figura 15). Chiar și în condițiile secetei severe din 2020 nu au fost înregistrate creșteri ale prețurilor atât de majore.

Figura 15. Evoluția prețurilor de consum în anii 2020 și 2021 (ianuarie=100%)

Sursă: Biroul Național de Statistică

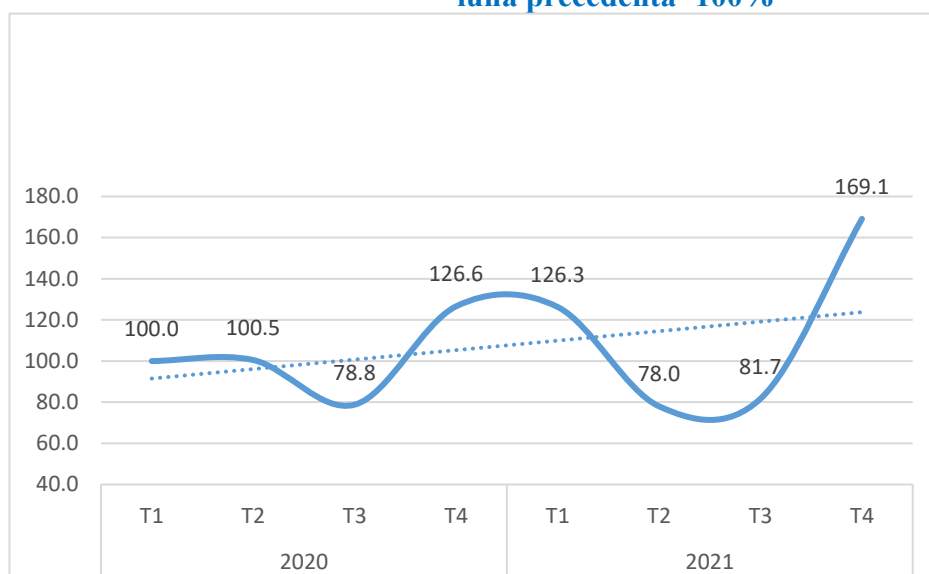
Și în cazul morcovilor există premise de a examina oportunitatea limitării adaosului comercial.

Prețul la **sfecla de masă** a înregistrat o creștere cu 26.3% din trimestru IV a anului 2020, apoi în trimestru II și III a anului 2021 a avut loc o scădere semnificativă de 36,2% față de trimestru I atingând nivelul prețurilor din trimestrele respective din anul 2020. (Figura 16). Aceasta se poate explica prin apariția roadei noi, având în vedere faptul că anul 2021 a fost un an roditor.

Prețurile agricole la sfecla de masă au început a înregistra o creștere semnificativă din trimestru IV, care parțial ar putea fi explicată de cererea crescută, precum și de creșterea costurilor de producție legate de prețurile carburanților, însă impactul acestora nu poate fi atât de major.

De asemenea în cazul sfeclei de masă există premise de a examina oportunitatea limitării adaosului comercial.

Figura 16. Evoluția prețurilor agricole de vânzare la sfecla de masă, luna precedentă=100%

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Creșterea prețurilor la produsele de consum determină scăderea puterii de cumpărare a populației, mai ales din categoria social vulnerabilă, respectiv diminuarea vânzărilor scontate pentru unele categorii de agenți economici. De asemenea va scădea gradul de satisfacție a populației în ceea ce privește nivelul de trai.

Lipsa intervenției presupune că evoluția problemei va rămâne cel puțin constantă sau se poate resimți o înrăutățire a situației.

Este de menționat, că pe parcursul anilor lista produselor social importante pentru care se aplică adaosul comercial limitat a suportat modificări, precum și completări în dependență de indicatorii socio-economici ai țării.

În context, având în vedere creșterea accelerată a prețurilor de consum pentru categoriile de produse analizate, se impune o intervenție din partea statului în vederea asigurării bunăstării și siguranței consumatorilor, prin completarea listei produselor social importante cu produse alimentare de cerere curentă. Sunt de evidențiat și multiplele demersuri frecvente în adresa Ministerului Economiei fiind astfel determinată necesitatea de a interveni în vederea completării listei de produse social importante pentru diminuarea consecințelor economico-sociale.

Remarcăm că o lipsă a intervenției ar putea încuraja în continuare stabilirea unor prețuri neobiective în special de către comercianți și intermediari, ceea ce este în detrimentul atât a populației cât și a producătorilor (în special cei autohtoni).

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Articolul 126 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova stabilește că: "Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă".

Totodată, conform prevederilor art. 47 alin. (1) a Constituției Republicii Moldova „statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare”.

Conform prevederilor art. 4 din Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior, este stabilit: ”Reglementarea din partea statului a activităților de comerț cuprinde: h) stabilirea mecanismului de formare a prețurilor/tarifelor la produsele/serviciile de importanță socială”.

Totodată, art. 20 alin (6) stabilește că ”Produsele și serviciile se comercializează pe teritoriul Republicii Moldova la prețuri libere de vânzare, cu excepția prețurilor/tarifelor reglementate de către stat. Prețul la comercializarea produselor/serviciilor social importante de primă necesitate, a căror listă reflectă coșul alimentar al minimului de existență, se aprobă de către Guvern și se reglementează prin limitarea rentabilității la producere și/sau a adaosului comercial la vânzarea acestora.”

Modul de aplicare a adaosului comercial limitat pentru produsele social importante este stabilit în Regulamentul de formare a prețurilor de comercializare a produselor social importante, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 774/2016.

Proiectul hotărârii Guvernului de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante presupune completarea Listei cu carne de porc pe os, carne de pasăre, pește congelat, paste, ouă de găină, zahăr din sfeclă, sarea iodată de uz alimentar, cartofi, ceapă, morcov, sfeclă roșie, varză albă.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante își propune următoarele obiective:

- Diminuarea impactului creșterii accelerate a prețurilor asupra produselor social importante pentru populație;
- Asigurarea accesibilității consumatorilor la o gamă mai largă și mai variată de produse alimentare care să asigure necesitățile nutriționale de bază prin aplicarea adaosului comercial limitat;
- Protejarea sănătății populației, în special al păturilor social vulnerabile, prin îmbunătățirea și diversificarea alimentației.

Probleme	Obiective specifice	Obiective generale
Creșterea accelerată a prețurilor	Diminuarea impactului creșterii accelerate a prețurilor	Diminuarea impactului asupra calității vieții populației
Scăderea capacității de procurare și implicit accesul la o alimentație sănătoasă	Accesibilitatea la o gamă mai variată de produse care sa asigure necesitățile nutriționale de bază a populației	Diminuarea impactului de perspectivă pentru sănătatea populației

3. Identificarea opțiunilor

Opțiunile propuse sunt următoarele: Opțiunea 1 ”a nu face nimic” este descrisă în definierea problemei. Opțiunea 2 aprobarea proiectului hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante.
<i>a) Expuneți succint opțiunea “a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție</i> Opțiunea ”a nu face nimic” presupune că prețurile la majoritatea produselor alimentare vor crește într-un ritm galopant și pe alocuri în lipsa unor factori obiectivi. Respectiv, populația nu va avea acces la o gamă mai largă și variată de produse alimentare conforme necesităților nutriționale și la prețuri accesibile. În acest sens lipsa de intervenție ar presupune ca impactul creșterii accelerate a prețurilor asupra populației nu va fi diminuat și va scădea gradul de satisfacție a populației în ceea ce privește nivelul de trai.
<i>b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea ținesc cauzele problemei, cu indicarea inovațiilor și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate</i> Modificările care urmează a fi operate în Hotărârea Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante se referă la completarea Anexei la Regulamentul de formare a prețurilor de comercializare a produselor social importante cu următoarele produse: - Carne de porc pe os (nedezosată) (0203) - Carne de pasăre (0207) - Pești congelați (0303) - Zahăr din sfeclă (1701) - Paste (nefierte, neumplute și nici altfel preparate) (1902) - Ouă proaspete (de găini din specia Gallus domesticus) (0407) - Cartofi în stare proaspătă (0701) - Ceapă în stare proaspătă (0703) - Varză albă în stare proaspătă (0704) - Morcovi și sfeclă roșie în stare proaspătă (0706) - Sare iodată (2501 00). În scopul de a avea o varietate de produse accesibile la preț, care să asigure necesitățile nutriționale de bază ale populației precum și în vederea evitării fentării oricăror norme prin migrarea la alte coduri specifice, se propune pentru unele produse de a extinde Lista cu produse la nivel de poziții tarifare de 4 cifre. În acest sens este de menționat și faptul că ponderea produselor de lux în operațiunile economice cuprinse la pozițiile tarifare respective este una neglijabilă. Mai mult ca atât, pozițiile respective nu includ toate varietățile de produse (de exemplu, peștele doar cel congelat, iar pentru fileuri de pește sau pește proaspăt nu este limitat adaosul comercial). Totodată, se va specifica concret anumite descrieri de produse social importante, de exemplu, ouă și anume doar ouă de găină din specia Gallus domesticus, carne de porc pe os nedezosată, la fel, dacă ne referim la paste se specifică că anume paste nefierte, neumplute și nici altfel preparate, zahărul cel din sfeclă de zahăr. În acest sens, identificarea concretă a produselor social importante menționate se va efectua după denumirea produsului (și descrierii) în corespundere cu pozițiile tarifare din Nomenclatura combinată a mărfurilor, aprobat prin Legea nr. 172/2014. Considerăm că această completare a Listei răspunde necesităților și așteptărilor membrilor societății, inclusiv a categoriilor de populație social vulnerabilă.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare În contextul aspectelor prezentate în analiza impactului, analizarea unor opțiuni alternative nu a fost luată în considerare deoarece nu vor atinge scopul propus.
4. Analiza impacturilor opțiunilor
a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate
Opțiunea ”a nu face nimic” Luând în considerare că la moment Lista produselor social importante nu conține produse agricole vegetale, precum și produse din carne, ouă, pește se consideră oportun completarea cu unele din aceste produse pentru a asigura accesul populației la o gamă mai variată de produse pentru care se aplică adaosul comercial limitat și care ar acoperi necesitățile nutriționale de bază ale populației.
b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea
Opțiunea ”aprobarea proiectului hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante”. Consumatorii vor avea următoarele beneficii: - Acces la o gamă mai largă de produse alimentare care ar asigura necesitățile nutriționale de bază; - Creșterea temperată a prețurilor la produsele de consum. Pentru mediul de afaceri unul din beneficii ar putea fi creșterea volumului vânzărilor, deoarece consumatorii vor cumpăra mai multe produse având în vedere prețul accesibil al acestora, ca rezultat se vor diminua pierderile datorate aplicării adaosului comercial limitat asupra unor produse. Pe de altă parte, limitarea adaosului comercial la produsele social importante poate determina reducerea profitului scontat al unor agenți economici. În acest sens menționăm că, impactul va fi resimțit de anumite categorii al mediului de afaceri (cum ar fi importatorii, comercianții). Cu toate acestea, este de evidențiat că adaosul comercial este doar o componentă a prețului cu ridicata sau cu amănuntul, care reprezintă diferența dintre prețul de comercializare și prețul de achiziție/livrare a mărfurilor, indicat în documentele primare, respectiv ultimele două noțiuni acoperă costurile de producție/achiziție a respectivelor produse sociale. În același timp, considerăm că producătorii autohtoni vor avea de câștigat de pe urma limitării adaosului comercial, ori prețurile produselor autohtone de pe raft destinate consumatorilor finali ar putea deveni mai mici și mai competitive. Impactul asupra procesatorilor va fi unul nesemnificativ, deoarece conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 744/2016, produsele care au fost supuse procesării se comercializează cu aplicarea adaosului comercial de 40%. Prin prisma prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 774/2016, procesarea este activitatea suplimentară desfășurată de unitatea comercială în scopul pregătirii produselor pentru vânzare prin ambalarea / reambalarea acestora, care nu modifică caracteristicile inițiale ale produselor (calibrare, sortare, mărunțire, uscarea, tranșare, porționare, marcare etc.).

Regulamentul de formare a prețurilor de comercializare a produselor social importante, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 774/2016, plafonează doar adaosul comercial la comercializarea produselor, care conform pct. 3 din Regulament este <i>component al prețului cu ridicata sau cu amănuntul, care reprezintă diferența dintre prețul de comercializare și prețul de achiziție/livrare a mărfurilor, indicat în documentele primare</i>. Trebuie de menționat că prețul de achiziție înseamnă prețul producătorului/distribuitorului de peste hotare, cu luarea în calcul a drepturilor de import achitate, a cheltuielilor de transport, astfel plafonarea adaosului comercial va avea un impact minim asupra companiilor importatoare.
<i>b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea</i>
Opțiuni alternative nu au fost analizate.
<i>c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizate în acesta</i>
Riscul care ar putea duce la eșecul intervenției propuse ar putea interveni din partea agenților economici, care au o poziție diferită de propunerea autorităților, dat fiind faptul că aceștia urmăresc menținerea ratelor de profit.
<i>d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sunt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi</i>
Întreprinderile nu vor suferi costuri de conformare, poate pentru anumite categorii de întreprinderi vor fi diminuate veniturile din vânzări, ca efect al limitării adaosului comercial pentru unele produse pentru care se propune intervenția.
<u>Concluzie</u>
<i>e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați</i>
Aprobarea proiectului hotărârii Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante va asigura accesul populației la o gamă mai variată de produse care acoperă necesitățile nutriționale de bază la un preț accesibil.
5. Implementarea și monitorizarea
<i>a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sunt necesare</i>
În vederea completării listei de produse social importante urmează să se opereze modificări la Hotărârea Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante. Nu sunt necesare schimbări instituționale.
<i>b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea</i>
Controalele efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat în vederea asigurării corectitudinii la aplicarea adaosului comercial pentru produse.
<i>c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea</i>

Impactul estimat va fi resimțit din momentul intrării în vigoare a proiectului de Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante. La moment, în unitățile comerciale există produse pentru care se aplică un adaos comercial limitat. De asemenea, pe durata stării de urgență declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022, prin Dispoziția nr. 2 din 25.02.2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a fost extinsă lista de produse social importante aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 774/2016 pentru care se aplică adaosul comercial limitat. Astfel, proiectul de Hotărâre în cauză nu va fi decât o continuare a aplicării Dispoziției nr.2 din 25.02.2022.
6. Consultarea
<i>a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă</i>
1. Autorități și instituții publice: - Ministerul Finanțelor; - Inspekția Financiară; - Serviciul Fiscal de Stat; - Ministerul Muncii și Protecției Sociale; - Ministerul Sănătății; - Ministerul Justiției; - Centrul Național Anticorupție. 2. Mediul de afaceri și asociațiile acestora.
<i>b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților</i>
În conformitate cu pct. 177 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului și a art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul de inițiere a elaborării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante a fost plasat pe platforma particip.gov.md. De asemenea, în conformitatea cu prevederile Legii 239/2008 privind transparența în procesul decizional, în scopul implicării și asigurării participării tuturor părților interesate în prezentarea propunerilor asupra proiectului de hotărâre în cauză, va fi plasat anunțul privind consultarea publică, pe platforma particip.gov.md.
<i>c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)</i>
Propuneri și recomandări din partea autorităților și instituțiilor interesate, la moment nu au fost recepționate. Analiza impactului la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 774/2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante urmează a fi consultată în cadrul Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categorii de impact	Punctaj atribuit		
	<i>Opțiunea propusă</i>	<i>Opțiunea alternativă 1</i>	<i>Opțiunea alternativă 2</i>
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	-1		
povara administrativă	0		
fluxurile comerciale și investiționale	0		
competitivitatea afacerilor	0		
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	-1		
concurența pe piață	0		
activitatea de inovare și cercetare	0		
veniturile și cheltuielile publice	0		
cadrul instituțional al autorităților publice	0		
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	+3		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	+2		
situația social-economică în anumite regiuni	0		
situația macroeconomică	0		
alte aspecte economice	0		
gradul de ocupare a forței de muncă	0		
nivelul de salarizare	0		
condițiile și organizarea muncii	0		
sănătatea și securitatea muncii	0		
formarea profesională	0		
inegalitatea și distribuția veniturilor	0		
nivelul veniturilor populației	+1		
nivelul sărăciei	+2		
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	+3		
diversitatea culturală și lingvistică	0		
partidele politice și organizațiile civice	0		
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	+2		
modul sănătos de viață al populației	+2		
nivelul criminalității și securității publice	0		
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0		
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0		
accesul și calitatea serviciilor medicale	0		
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0		

nivelul și calitatea educației populației	0		
conservarea patrimoniului cultural	0		
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0		
accesul și participarea populației în activități sportive	0		
discriminarea	0		
alte aspecte sociale	0		
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	0		
calitatea aerului	0		
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0		
biodiversitatea	0		
flora	0		
fauna	0		
peisajele naturale	0		
starea și resursele solului	0		
producerea și reciclarea deșeurilor	0		
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0		
consumul și producția durabilă	+1		
intensitatea energetică	0		
eficiența și performanța energetică	0		
bunăstarea animalelor	0		
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0		
utilizarea terenurilor	0		
alte aspecte de mediu	0		
<i>Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit.b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.</i>			
Anexe			
Proiectul preliminar de act normativ Sinteză obiecțiilor și propunerilor la proiect și/sau analiza de impact Expertiza Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător Alte materiale informative/documente (la decizia autorilor)			

